

Ο προσκοπισμός στη Νάουσα το πρώτο μισό του 20^{ου} αιώνα

Του Χρήστου Σ. Ζάλιου

Ο προσκοπισμός στην Ελλάδα

Ο ιδρυτής του Ελληνικού Προσκοπισμού, ο Αθανάσιος Λευκαδίτης γνώρισε την ύπαρξη του Προσκοπισμού και τον ιδρυτή του Baden-Powell, στο Λονδίνο κατά τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 1908.

Ο Αθ. Λευκαδίτης, σε άλλη του επίσκεψη στο Λονδίνο, το καλοκαίρι του 1910, μελέτησε βαθύτερα το προσκοπικό σύστημα με σκοπό να το εισάγει και στη χώρα μας. Καθηγητής της γυμναστικής στο Λύκειο Μακρή, ο Αθ. Λευκαδίτης είχε επιλέξει ομάδα μαθητών, με τους οποίους πήγαινε εκδρομές τις Κυριακές στα βουνά της Αττικής και τους εξηγούσε τα μέσα εφαρμογής του προσκοπικού συστήματος. Η ομάδα αυτή με τον ιδρυτή της, αποτέλεσε τον πυρήνα του Ελληνικού Προσκοπισμού.

Τον Οκτώβριο του 1910 συστάθηκε η πρώτη Ενωμοτία Ελλήνων Προσκόπων, από τους Εμμανουήλ Γ. Μπαλτατζή, Μ.Π. Μελά, Βασίλειο Ανδρουλή, Νικόλαο Τομπάζη, Ιωάννη και Αλέξαντρο Κουντουμά, Γ. Ζαλοκώστα, Ι. Ζάννο, Α. Βορρέ και Σπ. Δελαπόρτα. Για πρώτη φορά η στολή του Προσκόπου έκανε την εμφάνισή της στην Ελλάδα. Συμπαραστάτες της πρώτης αυτής εκδήλωσης ήταν οι Μ. Μαλαμίδης, Π. Πετροκόκκινος και Γ. Σπετσερόπουλος.

Η πρώτη επίσημη εμφάνιση των Προσκόπων έγινε κατά την (στρατιωτική τότε) παρέλαση της εθνικής γιορτής της 25ης Μαρτίου 1912. Οι Πρόσκοποι παρέλασαν μπροστά απ' την εξέδρα των επισήμων στην επί της Λεωφόρου Όλγας είσοδο του Ζαπτείου, μπροστά από τον βασιλιά Γεώργιο τον Α', την βασιλική οικογένεια, το Υπουργικό Συμβούλιο υπό τον Ελευθέριο Βενιζέλο και τις άλλες αρχές. Οι εντυπώσεις το πλήθος και οι κρίσεις του τύπου μετά από την πρώτη εκείνη εμφάνιση, ήταν ενθουσιώδεις.

Ο Ελληνικός Προσκοπισμός άρχισε να επιβάλλεται σαν ιδέα στην συνείδηση της κοινωνίας και του Κράτους. Την 9η Ιουνίου 1912 δημοσιεύεται το από της 20 Μαΐου «βασιλικό Διάταγμα» με το οποίο εγκρινόταν το καταστατικό του ομίλου «Σώμα Ελλήνων Προσκόπων», κύριος σκοπός του οποίου ήταν η ηθική και η σωματική ανάπτυξη των απανταχού Ελληνόπουλων μέσα και έξω από την Ελλάδα, ώστε να καταστούν καλοί και αγαθοί πολίτες και στρατιώτες. Το πρώτο Διοικητικό Συμβούλιο αποτελούταν από 12 μέλη με πρόεδρο τον Μ. Νεγρεπόντη και Γενικό Γραμματέα τον Κ. Μελά.

Το 1916 ιδρύεται ο Κλάδος Λυκοπούλων και εκδίδεται το πρώτο Εγκόλλιο των Λυκοπούλων.

Το 1918-1919 ιδρύεται ο προσκοπισμός στη Νάουσα.

Το τοπικό συμβούλιο του ΣΕΠ στη Νάουσα αποτελούνταν από τους : Αρνή Θωμά, Οικονόμου Θωμά, Γκούτα Θεοδόσιο, Πετρούνια Βασ. (Δ/ντή τότε του Γυμνασίου), Λαναρά Σπύρο (τότε Δήμαρχος), Αρνή Φίλιππο (φαρμακοποιό), Φοεωλέντερ (αρχιμηχανικό της ΕΡΙΑ), Σιμανίκα Νικηφόρο, Νικ. Θ. Αρνή.

Το τοπικό συμβούλιο της Νάουσας ανέπτυξε πολύ μεγάλη δραστηριότητα και κατάφερε εκτός των άλλων να δημιουργήσει και μια αξιόλογη φιλαρμονική.

Η φιλαρμονική των προσκόπων αποτελούνταν από 40-45 μουσικά όργανα και αποτέλεσε ένα άρτια οργανωμένο μουσικό σχολείο, όπου έμαθαν μουσική τα παιδιά της πόλης.

Στη φωτογραφία του 1921 διακρίνουμε στο συμβούλιο του ΣΕΠ, τον Σπύρο Λαναρά (Δήμαρχος εκείνης της περιόδου), που μας είναι γνωστός από τη φιλαρμονική του Αναμορφωτικού Συνδέσμου «Ευαγγελισμός». Ξέροντας ότι ο Σπύρος Λαναράς μετά τη διάλυση του «Ευαγγελισμού», είχε κρατήσει τα μουσικά όργανα, τα βιβλία κ.λ.π του Αναμορφωτικού Συνδέσμου πληρώνοντας ως αποζημίωση στα ελληνικά εκπαιδευτήρια Ναούσης το ποσό των 110 οθωμανικών λιρών, μπορούμε να υποθέσουμε, ότι η φιλαρμονική των προσκόπων χρησιμοποιούσε από τη σύστασή της αυτά τα όργανα. Είναι δε πολύ πιθανό και τα όργανα της φιλαρμονικής του «Λαϊκού Συνδέσμου» (δεύτερη φιλαρμονική που υπήρχε στη Νάουσα το 1910) να παραδόθηκαν στη μπάντα των προσκόπων.

Αρχιμουσικός της μπάντας των προσκόπων ήταν ο Μουραμπάς, ο οποίος είναι πολύ πιθανόν ότι διετέλεσε αρχιμουσικός και στην παλαιότερη φιλαρμονική του «Ευαγγελισμού» επί Τουρκοκρατίας. Πληροφορίες για το πότε ακριβώς ξεκίνησε η λειτουργία της φιλαρμονικής δεν έχουμε, ξέρουμε όμως ότι λειτούργησε μέχρι το 1923-24. Τότε πρέπει να διαλύθηκε και τα όργανά της χρησιμοποιήθηκαν από το μουσικό τμήμα της «Αθηνάς», που ιδρύθηκε το 1924.

Η φιλαρμονική των προσκόπων Νάουσας στις 21-3- 1921.

Πολλά από τα παιδιά, που συμμετείχαν στη φιλαρμονική των προσκόπων, διακρίθηκαν αργότερα στην κοινωνική ζωή της Νάουσας και ως στελέχη, βοήθησαν στη δημιουργία των νεότερων φιλαρμονικών.

Τα ονόματα των μαθητών της μπάντας των προσκόπων στη φωτογραφία του 1921, καθώς και η μετέπειτα επαγγελματική απασχόληση πολλών εξ αυτών είναι:

Από αριστερά προς τα δεξιά καθισμένοι Α΄ Σειρά

Μήτσαλας Γεώργιος, Γκούτας Κων/νος, Αρνής Ιωάννης, Παπαβασιλείου Θωμάς, Κουσαξίδης Αναστάσιος.

Καθισμένοι Β΄ Σειρά

Διακρίνουμε από το τοπικό συμβούλιο του ΣΕΠ τους κάτωθι:

Αρνής Θωμάς, Οικονόμου Θωμάς, Γκούτας Θεοδόσιος, Πετρούνιας Βασ. (Δ/ντής τότε του Γυμνασίου), Μουραμπάς (αρχιμουσικός), Λαναράς Σπύρος (ο τότε Δήμαρχος), Αρνής Φίλιππος (φαρμακοποιός), Φοεωλέντερ (αρχιμηχανικός της ΕΡΙΑ), Σιμανίκας Νικηφόρος, Αρνής Θ. Νικ.

Όρθιοι Α΄σειρά

Γιουλέκας Θωμάς (δάσκαλος), Παπαβασιλείου Μιλτ.(δικηγόρος), Πασπάλας Κώστας, Καρακώστας Δημήτριος (Δ/ντής ΟΤΕ), Δημητριάδης Δημήτριος, Μπέρσος Κώστας (φαρμακοποιός), Χρυσοχόου Γεώργιος (έμπορος), Χατζηδημητρίου Δημήτριος (ιατρός), Μπιντερλής Ιωάννης (χρυσοχόος), Μπιλιούρης Δημήτριος, Μήτσαλας Νικόλαος, Μήτσαλας Φιλ (ληξίαρχος δήμου).

Όρθιοι Β΄σειρά

Σταματόπουλος Θωμάς, Μπαταντζής Νικόλαος, Κούλης Σταύρος (μετέπειτα Δήμαρχος), Αρνής Γ. Νικόλαος, Βογιατζής Ιωάννης, Δραγουμάνος Αναστάσιος, Σιμανίκας Παναγής, Τζαμάλης Γεώργιος, Άτσης Φιλώτας, Μαρκοβίτης Διαμαντής (γεωπόνος), Τσίτσης Γρηγόρης (γεωπόνος), Τουσιάδης Κώστας (δικηγόρος και Νομάρχης), Παπαγεωργίου Δ. Γεώργιος.

Όρθιοι Γ΄σειρά

Δούδος Κώστας (Βιομήχανος, ο πρώτος πρόεδρος της Φ.Ε.Ν), Χρυσοχόου Γεώργιος (μηχανικός στην Αθήνα), Οικονόμου Γεώργιος (φαρμακοποιός στη Θεσσαλονίκη), Περδικάρης Στέργιος, Μαλιάσας Θεόδωρος, Παπασλής Κώστας (στην Αμερική), Αλαφίνας Γεώργιος.

Οι πρόσκοποι της Νάουσας το 1927

Πρόσκοποι Νάουσας το 1927

Καθισμένοι από αριστερά προς τα δεξιά διακρίνονται:

Α΄σειρά: Γρηγοριάδης Ιωάν, Σιμανίκας Θεόφ, Χαραλαμπίδης, Σπυρόπουλος

Β΄σειρά: Φωστηρόπουλος Σούλης, Χαρ. Θωμαΐδης δικηγόρος, Χαρίλ. Παπαδόπουλος δικηγόρος, Εμ. Σιμανίκας, Μιχ. Μουμτζίδης

Όρθιοι: Αγαθ. Φωστηρόπουλος καθηγητής, Τρ. Λίτης, Άπόλ. Πακίδης, Ιωσήφ....., Αδάμ Κοντοζής υπάλληλος ΕΤΕ, Θωμάς Θωμαΐδης ιατρός, Χαρ. Ιωσηφίδης καθηγητής, Γεώργιος Σιαμανίδης υπάλληλος Α.Τ.Ε.

Οι πρόσκοποι της Νάουσας το 1936

Οι πρόσκοποι της Νάουσας το 1936

Στη φωτογραφία φαίνονται αριστερά από τον τοπικό έφορο Χρ. Σαββατόπουλο, ο Κώστας Αδαμίδης, δεξιά ο Πέτρος Πίνας, δεξιά μπροστά ο Βασίλης Μπέρσος, ακόμη διακρίνονται ο Κώστας Γιουλέκας και ο Πέτρος Δεινόπουλος.

Οι πρόσκοποι της Νάουσας το 1939

Η τοπική εφορία προσκόπων Νάουσας τον Ιούνιο του 1939 μπροστά στο 4^ο Δημ. Σχολείο

Ονόματα προσκόπων της φωτογραφίας (με αλφαβητική σειρά)

Αδαμίδης Φιλώτας (αρχηγός), Αλδάκος Θεόδωρος, Βαρδαγιαννίδης Στράτος, Βουτηράς Μιχάλης (τυμπανιστής), Γεωργιάδης Γιώργος, Γεωργιάδης Κώστας, (τυμπανιστής), Διαμαντάκος Διαμαντής, Διαμάντης Αντώνης, Ζαχαριάδης Θανάσης (ενωμοτάρχης), Ήλκος Βασίλης, Ιγνατιάδης Κώστας, Καλπαξίδης Χαράλαμπος, Καμπίτης Γιάννης, Καμπίτης Θεολόγης, Κανταρτζής Νίκος, Καρακώστας Θεόδωρος (ενωμοτάρχης), Καραφώλας Γιάννης, Κολτσιάκης Χρήστος (υπαρχηγός), Κόνιαρης, Λίτης Πτολεμαίος (Ακέλας), Λίτος Θεόδωρος, Μέμος....., Μουσικίδης Σπύρος, Μουτσιουκάπας Κώστας (υπαρχηγός), Μπαμπάτσης Τάσος, Μπαξεβάνος Πέτρος, Μπαταντζής Αντώνης, Μπέρσος Βασίλης (ενωμοτάρχης), Μπέρσος Γρηγόρης, Μπίλης Γιάννης, Μπουζουκίδης Βασίλης, Μπουρλάς Γιάννης (εβραίος), Ξανθόπουλος Θεόδωρος, Παπαθωμίδης Παναγιώτης, Παπακωνσταντίνου Τάκης, Παπανδρέου Γιάννης, Παπαχατζάρας Νίκος, Παρδάλης Κώστας, Παρθενόπουλος Αβραάμ, Παρόλας Λάκης, Πιπερόπουλος Κώστας, Πόρναλης Τάκης, Ραπτόπουλος Όμηρος, Σαββατόπουλος Χρυσόστομος (τοπικός έφορος), Σαμόγλου Θάνος, Σεΐζης Χρήστος, Σιώντης Στέργιος, Σπάρτσης Νίκος (ενωμοτάρχης), Στανίσης Κώστας, Συμεονίδης Θανασης, Τασιούκας Αλέκος, Τικίρης Σταύρος, Τσιτσιμίχος Πέτρος (υπαρχηγός), Χαντζάρας Νίκος, Χρυσοχόου Κώστας.

Ο Μεταξάς και ο πόλεμος που ακολουθεί διαλύουν τον προσκοπισμό. Μετά το 1945 γίνονται κάποιες προσπάθειες για αναβίωση του προσκοπισμού στη Νάουσα χωρίς μόνιμα αποτελέσματα.

Το Μάρτιο του 1957 γίνεται εκ νέου μια προσπάθεια για την αναβίωση του προσκοπισμού στη Νάουσα. Γίνεται ανασύσταση του προσκοπικού συνδέσμου ο οποίος πραγματοποιεί δύο συσκέψεις και ελπίζει ότι θα έχει την αμέριστη συμπαράσταση των γονέων. Και στις δύο συσκέψεις διαπιστώθηκε ότι είναι απολύτως αναγκαία η αναβίωση του προσκοπισμού για να δώσει τη σωστή κατεύθυνση στη νεολαία μας με τις κατάλληλες διδασκαλίες, τις ψυχαγωγικές και διδακτικές εκδρομές και τα παιχνίδια. Αναζητήθηκε ο προσφορότερος τρόπος για την αναβίωση του προσκοπισμού

ώστε να επανέλθει σύντομα στην παλιά λαμπρότητά του. Απαραίτητες προϋποθέσεις γι' αυτό ήταν η εξεύρεση κατάλληλης στέγης, η δημιουργία πόρων και στη συνέχεια η οργάνωση προσκοπικών ομάδων σύμφωνα με τους κανονισμούς του προσκοπισμού.

Ως προς τα δύο πρώτα σκέλη άρχισε η προεργασία με καλές προβλέψεις. Ως προς την οργάνωση των πρώτων ομάδων ο προσκοπικός σύνδεσμος απευθύνθηκε τόσο προς τους νέους όσο και προς τους γονείς, για να ζητήσει τη συμπαράστασή τους. Ο πρωτεργάτης αυτής της προσπάθειας ήταν ο τοπικός έφορος κ. Χρ. Σαββατόπουλος με τις ενέργειες του οποίου τα αποτελέσματα ήταν θετικά.

Δημιουργείται προσωρινό διοικητικό συμβούλιο του Προσκοπικού Συνδέσμου το οποίο αποτελείται από τους : Μιχάλη Μουμτζίδη (πρόεδρο), Δημ. Καρακώστα (αντιπρόεδρο), Πέτρο Δεινόπουλο (γενικό γραμματέα), Ι. Καραμπέσκο (ταμία) και μέλη τους Γ. Παράσχο, Ι. Ιωσηφίδη, Χρ. Μέσκο και Άλκη Παπαδόπουλο.

Το διοικητικό αυτό συμβούλιο με τη δράση του, έδωσε στον προσκοπισμό της Νάουσας την ώθηση που χρειαζόταν για να φτάσει ως τις μέρες μας.

Οι πληροφορίες για τη φιλαρμονική των προσκόπων είναι από το βιβλίο Φιλαρμονική Εταιρεία Ναούσης του κ. Χρήστου Ζάλιου που εκδόθηκε από τη φιλαρμονική της Νάουσας.

Στην αναγνώριση των προσώπων στις φωτογραφίες βοήθησαν οι παλιοί πρόσκοποι της Νάουσας: Σπάρτης Νικόλαος, Ιγνατιάδης Κώστας, Αδαμίδης Φιλώτας, Βαρδαγιαννίδης Στράτος, Μπέρος Βασίλης.